Liečivé rastliny používané pri prechladnutí s antiflogistickým účinkom

Zverejnené: 16. januára 2024 | Autor: PharmDr. Michaela Barkociová, PhD.

Za antiflogistické účinky nasledujúcich rastlín sú zodpovedné sekundárne metabolity zo skupiny flavonoidov, kumarínov, polysacharidov, fenolových glykozidov a terpénov (ako zložiek silíc). Mechanizmus ich účinku zahŕňa inhibíciu uvoľňovania histamínu zo žírnych buniek, inhibíciu aktivácie NF-κB, inhibíciu PLA2, COX, LOX a prostaglandín syntázy, ako aj inhibíciu produkcie či sekrécie ďalších zápalových mediátorov ako sú TNF-α, IL-1β, IL-2, IL-6 a IL-8. Fenolové glykozidy a salicylaldehyd z vňate a silice túžobníka brestového metabolizujú na kyselinu salicylovú.

Antiflogisticky účinkujúce metabolity môžu potláčať tiež sprievodnú bolesť kĺbov, ktorú spôsobujú mediátory

zápalu pri prechladnutí, kým kyselina salicylová a jej ďalšie metabolity majú aj antipyretický účinok spôsobený inhibíciou COX.

Filipendulae ulmariae flos – kvet túžobníka brestového, Filipendulae ulmariae herba –vňať túžobníka brestového (*Filipendula ulmaria* – túžobník brestový, Rosaceae)

Kvety túžobníka brestového sa používajú výlučne vo forme rezanej drogy určenej na prípravu záparu, vňať sa používa aj vo forme práškovanej drogy či tinktúry.

Neuskutočnili sa žiadne klinické štúdie, ktoré by potvrdili účinky túžobníka, jeho použitie je preto overené výlučne empiricky. V *in vitro* štúdiách a v zvieracích štúdiách bola zdokumentovaná antiflogistická, antipyretická, imunomodulačná a antibakteriálna aktivita.

Neboli hlásené žiadne nežiaduce účinky ani liekové interakcie. Teoreticky je možná interakcia s NSAID, resp. s liekmi či rastlinami s obsahom salicylátov, preto sa táto kombinácia neodporúča bez predchádzajúcej porady s lekárom. Vzhľadom na množstvo salicylátov v droge je však takáto interakcia nepravdepodobná.

Použitie u detí sa z dôvodu chýbajúcich údajov o bezpečnosti a obsahu salicylátov neodporúča až do 18 rokov. Z rovnakého dôvodu sa neodporúča ani použitie v období gravidity a laktácie a kontraindikáciou je aj hypersenzitivita na salicyláty.

Matricariae flos – kvet rumančeka (*Matricaria chamomilla*– rumanček kamilkový, Asteraceae)

Európsky výbor pre rastlinné lieky (HMPC) odporúča v prípade bežného prechladnutia výlučne inhalačné použitie rumančeka, buď vo forme rezanej drogy alebo vo forme tekutého extraktu.

Klinických štúdií s rumančekom, resp. jeho extraktmi je dostupných viacero. Niekoľko z nich dokumentuje inhalačné použitie, väčšina sa však týka vonkajšieho použitia pri ochoreniach či poraneniach kože a slizníc. Potvrdili najmä jeho protizápalový účinok. Určité dôkazy však existujú aj pre anxiolytickú, spazmolytickú a antimikrobiálnu aktivitu.

Hoci vonkajšie použitie rumančeka je bezpečné už pre deti vo veku 4 týždňov a vnútorné od 6 mesiacov, inhalačné použitie pri prechladnutí sa odporúča až od 6 rokov. Rumanček sa neodporúča počas dojčenia z dôvodu nedostatku údajov o bezpečnosti. Jeho krátkodobé alebo občasné použitie v tehotenstve sa zdá byť bezpečné, avšak talianska štúdia z r. 2015 spája každodenné užívanie rumančekového čaju s predčasným pôrodom a nižšou pôrodnou hmotnosťou.

Rumanček patrí medzi alergény, preto sa neodporúča pri zdokumentovanej hypersenzitivite na rastliny čeľade Asteraceae. Alergická reakcia je zároveň jeho najčastejším a najzávažnejším nežiaducim účinkom. Pri inhalačnom použití neboli zdokumentované žiadne liekové interakcie.

Polygoni avicularis herba – vňať stavikrvu vtáčieho (*Polygonum aviculare* – stavikrv vtáčí, Polygonaceae)

Stavikrv vtáčí sa používa ako tradičný rastlinný liek výlučne vo forme záparu z vňate.

Klinické štúdie potvrdzujúce účinky stavikrvu pri prechladnutí chýbajú, preklinický výskum však naznačuje signifikantnú antiflogistickú, antioxidačnú a antimikrobiálnu aktivitu.

Tiež neboli vykonané žiadne štúdie, ktoré by stanovili jeho bezpečnosť v období gravidity a laktácie, užívanie sa preto neodporúča. Z rovnakého dôvodu by sa nemal používať ani u detí do 12 rokov.

Zdokumentované neboli žiadne nežiaduce účinky ani liekové interakcie.

PharmDr. Michaela Barkociová, PhD.